

Miljödepartementet

Enheten för Kretslopp och kemikalier

Miljörådets möte den 14 oktober 2010

Dagordningspunkt: 3

- Rubrik: Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av direktiv 2001/18/EG vad gäller medlemsstaternas möjlighet att begränsa eller förbjuda odling av genetiskt modifierade organismer inom sina territorier
- Föredragning av kommissionen
  - Diskussion

Dokument: 14138/10 och KOM(2010)375

Tidigare dokument: 2009/2010:FPM125

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden 24 september inför jordbruksrådet.

Bakgrund

Regleringen av GMO inom EU är harmoniserad. Beslut om att en GMO ska få tillstånd att odlas inom EU tas på EU-nivå. Ansökningar om godkännande för odling behandlas i huvudsak av den europeiska livsmedelsmyndigheten EFSA som efter en riskvärdering lämnar ett yttrande. Med utgångspunkt i yttrandet förbereder kommissionen ett förslag till beslut som sedan läggs fram för omröstning i en genomförandekommitté.

Behandlingen av ansökningarna drar ut mycket på tiden bl.a. p.g.a. oenighet mellan medlemsstaterna om odling av GMO. 2003 tog ett antal handelspartners upp till tvistelösning i WTO det dåvarande totala stoppet i godkännande av GMO på EU-nivå samt vissa EU-länders

nationella förbud mot EU-godkända GMO. I WTO:s utslag fann man att EU bryter mot sina förpliktelser, både i tillämpningen av EU-lagstiftningen och genom medlemsstaternas nationella skyddsåtgärder. Sedan dess har lagstiftningen ändrats så det inte är möjligt för medlemsstaterna att blockera ett beslut. Godkännande för främst import av GMO görs därför om än i långsam takt. Men då vissa länders nationella skyddsåtgärder finns kvar är tvisten inte löst. År 2008 har USA av WTO fått godkänt att införa motåtgärder mot EU, men USA har tills vidare valt att inte utnyttja den möjligheten. Sverige har inte använt skyddsklausulen i artikel 26 i direktiv 2001/18/EG. Klausulen gör det möjligt för ett medlemsland att tillfälligt förbjuda en GMO om det upptäcks att GMO:n är farlig för miljön eller människors hälsa. Kommissionen gör inom en tidsfrist en bedömning av om det finns fog för förbudet, oftast får EFSA komma med ett utlåtande. Inga av existerande nationella förbud har av EFSA och KOM bedömts uppfylla kraven i skyddsklausulen.

Kommissionen anser att lagstiftningen bör ändras för att åstadkomma rätt balans mellan upprätthållandet av EU-systemet för godkännanden som grundas på en vetenskaplig bedömning av hälso- och miljöriskerna och behovet av att ge medlemsstaterna frihet att ta hänsyn till vissa specifika nationella eller lokala förhållanden som kan följa av odlingen av GMO.

Kommissionen har parallellt ändrat sin vägledning om samexistens mellan GMO- och icke-GMO-grödor. Ändringen öppnar för att MS kan bilda GMO-fria zoner. Kommissionen ser lagförslaget och vägledningen som ett paket.

Genom den föreslagna nya artikeln 26b till direktiv om avsiktlig utsättning av GMO i miljön ges medlemsstaterna möjlighet att begränsa eller förbjuda odling av en GMO inom sina territorier även om den aktuella grödan har fått ett EU-godkännande för odling. Det föreslås inga förändringar när det gäller själva hanteringen av ansökningar och godkännanden av GMO i EU. Principen med sammanhållna EU-godkännanden vidmakthålls men möjlighet skapas för medlemsstaterna att under vissa förutsättningar avstå från odling av EU-godkända GMO på det egna territoriet.

De grunder som kan åberopas för ett förbud enligt den föreslagna artikeln får inte vara miljö- eller hälsoskäl eftersom sådana skäl redan har beaktats i den riskvärdering som föregår ett EU-godkännande. De skäl som anges för förbud enligt artikeln ska också vara i överensstämmelse med fördragen. Kommissionen anger att det särskilt gäller principen om icke-diskriminering mellan inhemska och icke inhemska produkter och

att åtgärderna inte heller får stå i strid med EU:s internationella förpliktelser, särskilt inte med förpliktelserna gentemot WTO.

Förslaget har skickats på remiss till berörda svenska aktörer till 1 november 2010.

Kommissionen presenterade sitt förslag i miljöarbetsgruppen i juli och en tillfällig arbetsgrupp hade sitt första möte den 17 september 2010. Vid dessa möten framkom att det finns mycket frågetecken från medlemsstaterna särskilt i relation till internationell handel och den inre marknaden. En grupp medlemsstater välkomnade förslaget, en annan grupp var mycket kritisk till om det är rätt lösning. Frågan togs upp vid jordbruksrådet den 27 september där ett antal frågor ställdes till ministrarna. En grupp av stora medlemsstater var mycket kritiska till kommissionens förslag. Några medlemsstater ansåg att deras jordbruk skulle kompenseras för den snedvridna konkurrensen ifall de införda nationella förbud. Vid miljørådet den 14 oktober kommer, utöver ministerutbytet, KOM att presentera sitt pågående arbete med återrapportering till rådet med anledning av de rådets slutsatser som antogs 2008. En policydebatt eller alternativt antagande av rådets slutsatser är planerat för Miljørådet den 20 december.

Förslaget

Ordförandeskapet har bett delegationerna att ge sin syn på följande frågor:

1. Utgör kommissionens GMO-paket ett användbart svar på kraven i rådets slutsatser från miljørådet 5 december 2008?
2. För de medlemsländer som önskar, utgör kommissionens förslag en användbar och rättsligt hållbar möjlighet för att begränsa eller förbjuda GMO inom deras territorier?

Kommissionens arbete sedan rådsbehandlingen 2008

Rådets slutsatser från december 2008 innehåller bl.a. följande uppmaningar till kommissionen:

- se till att omprövningen av EFSA:s (Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet) riktlinjer för miljöriskbedömningar är klar mars 2010,
- att tillsammans med medlemsländerna säkra en uppföljning av övervakningen av GMO,
- att lägga fram en rapport till rådet i juni 2010 om socioekonomiska följder av utsläppande på marknaden av GMO,
- att fastställa tröskelvärden för inblandning av GMO i utsäde,

Kommissionen har inte gjort klart något av detta, även om arbetet med miljöriskbedömningar och övervakning är långt framskriden. Rapporten

om socioekonomi väntas under hösten. Arbetet om tröskelvärden har inte kommit vidare.

Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslaget grundas på artikel 114 i EUF-fördraget, som behandlar åtgärder för att upprätta den inre marknaden. Beslut fattas med ordinarie lagstiftningsförfarandet (artikel 294 EUF-fördraget).

Svensk ståndpunkt

Sammanfattningsvis är Sveriges syn på GMO-området i EU att man gärna ser förslag som kan föra medlemsstaterna närmare varandra, förbättra tillämpningen av regelverken och som bidrar till beslut om GMO som bejakar en miljömässigt hållbar utveckling och som samtidigt inte stör den inre marknaden eller går emot internationella handelsåtaganden.

Regeringen välkomnar att kommissionen tar initiativ till att förbättra hanteringen av GMO-frågan inom EU. Det är bra att belysa flera alternativ för att förbättra efterlevnaden av GMO-regelverket. Sverige har dock inte efterfrågat den lösning som kommissionen nu föreslår.

Regeringen är mån om att kärnan i GMO-regelverket, nämligen en riskbedömning från fall till fall av GMO även i fortsättningen kommer att vara grunden för godkännande av GMO inom EU. Regeringen anser att nuvarande lagstiftning ger ett mycket bra skydd för miljö och hälsa.

Regeringen slår vakt om det internationella regelsystemet för handel såväl som den inre marknads funktionssätt. Det är centralt att kommissionens förslag förbättrar relationerna till EU:s handelspartners och inte försämrar dem. GMO-regelverket får inte stå i konflikt med Sveriges och EU:s åtaganden i WTO.

Som svar på frågan om förslaget är en bra möjlighet för medlemsstater som vill begränsa odlingen av GMO så kan upplysas att Sverige inte har några nationella förbud mot odling och regeringen har inga planer på att införa några.

Europaparlamentets inställning

Parlamentet (EP) har inte ännu tagit ställning till förslaget. Corinne Lepage, FR-ALDE har utsetts som rapportör för miljöutskottet i parlamentet. EP har följande preliminära tidsplan; diskussion av utkast till rapport den 24-26 januari, slutdatum för ändringsförslag den 4 februari, röstning i miljöutskottet den 16-17 mars och röstning i plenum i maj.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

Miljöbalken 13 kap. och förordning (2002:1086) om utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön genomför det s.k. utsättningsdirektivet 2001/18/EG i svensk lagstiftning. I Sverige regleras tillstånd av odling av nya växtsorter i utsädesförordningen (2000:1330). Förslagets effekter om det utnyttjas av Sverige är för närvarande under djupare analys.

Ekonomiska konsekvenser

Kommissionen har enbart gjort en summarisk konsekvensanalys enligt vilken förslaget inte bedöms ha några ekonomiska konsekvenser för unionens budget. Om Sverige vill tillämpa möjligheten att förbjuda odling av en GMO nationellt innebär det eventuellt en ökad administrativ börda för involverade myndigheter. Ifall Sverige väljer att inte tillämpa bestämmelserna förutses inga budgetära konsekvenser.

Övrigt